

Dosarul nr. 2rac-136/23
2-22071323-01-2rac-06072023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (Jud. N. Mazur)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Jud. V. Sîrbu, V. Buhnaci, D. Dulghieru)

Î N C H E I E R E

17 aprilie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Oxana Parfeni
Mariana Ursachi

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de către Societatea Comercială „Emilicon” Societate cu Răspundere Limitată, reprezentată de avocatul Petru Coșleț,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea Comercială „Emilicon” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, împotriva deciziei din 08 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 20 iunie 2022, SC „Emilicon” SRL a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM cu privire la încasarea prejudiciului material, moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 27 martie 2015 a depus o plângere la Procuratura mun. Comrat, prin care a solicitat tragerea la răspundere penală a lui Andrei Erineț, în legătură cu faptul că în perioada 01 ianuarie 2014 – 20 februarie 2015, a delapidat averea SC „Emilicon” SRL, în mărime de 225140,50 de lei.

Ulterior, la 03 aprilie 2015 a depus și o acțiune civilă, prin care a solicitat încasarea prejudiciului material cauzat și prejudiciului moral în mărime de 146000 de euro. Iar, la 09 aprilie 2015 a fost intentată cauza penală nr. XXXXXX conform elementelor prevăzute de art. XXX alin.(X) din Codul penal, iar la 18 iunie 2016, Andrei Erineț, a fost pus sub învinuire.

A mai menționat că, la 20 iulie 2016, cauza penală a fost înregistrată în cancelaria Judecătoriei Comrat, sediul Central, iar prima ședință de judecată a fost planificată pentru data de 30 august 2016. De asemenea, în cererea de chemare în judecată a relevat asupra ședințelor judiciare stabilite și măsurile efectuate de către instanța de judecată pentru perioada de referință.

A relevat că, după data de 08 iulie 2021, ședințele de judecată nu au mai fost planificate. Din materialele cauzei rezultă că, procesul penal se află în instanța de judecată de 5 ani, 8 luni și 8 zile, iar, în această perioadă, de către judecătorul raportor au fost planificate 52 ședințe de judecată, dintre care, efectiv s-a lucrat doar în 6 ședințe.

Două ședințe de judecată s-au amânat din motiv că nu s-a prezentat partea vătămată sau apărătorul acesteia. Celelalte 44 ședințe de judecată au fost amânate la cererea apărătorului inculpatului, din motiv că nu s-a prezentat inculpatul, la cererea procurorului sau din motiv că judecătorul a fost implicat în alte măsuri.

A indicat că, la 09 ianuarie 2022, la 17 ianuarie 2022 și la 24 ianuarie 2022 a depus cereri de accelerare a examinării cauzei penale, prin care a solicitat constatarea faptului încălcării dreptului părții vătămate SC „Emilicom” SRL la examinarea cauzei penale nr. X-X/16, în termen rezonabil, cu dispunerea redistribuirii cauzei penale nr. X- X/16 spre judecare altui complet de judecători, în legătură cu faptul că, începând cu data de 16 iulie 2021, judecătorului Valerii Hudoba i-a expirat mandatul.

Însă, prin încheierile din 10 ianuarie 2022, din 18 ianuarie 2022 și din 26 ianuarie 2022 ale Judecătoriei Comrat, sediul Central, s-au respins cererile de accelerare a examinării cauzei penale, ca fiind neîntemeiate. În motivarea încheierilor judecătorești Judecătoria Comrat, sediul Central, au invocat că nu s-au creat condiții de încălcare a termenului rezonabil de examinare a cauzei penale. Însă, referitor la faptul că 44 ședințe de judecată au fost amânate din diferite motive, în majoritatea cazurilor neîntemeiat, instanța de judecată nu a dat apreciere.

Drept urmare, a solicitat constatarea încălcării dreptului SC „Emilicom” SRL la judecarea cauzei penale nr. 1-135/16 (23-1-1194-20072016) în termen rezonabil și încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova a prejudiciului moral în sumă de 3000 euro.

Prin hotărârea din 06 iulie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de SC „Emilicom” SRL împotriva Ministerului Justiției al RM privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare.

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a constatat că termenul rezonabil de examinare a cauzei penale nu a fost încălcat, din motiv că, cauza examinată este una complexă, multe ședințe s-au amânat și din vina sau la cererea reclamantei, fiind audiată partea vătămată, mai mulți martori, s-au înaintat multiple demersuri, pe unele necesitând să se expună și instanța ierarhic superioară.

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la 11 iulie 2022, SC „Emilicom” SRL a declarat apel împotriva hotărârii din 06 iulie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei decizii noi cu privire la admiterea acțiunii.

Prin decizia din 08 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, cererea de apel declarată de SC „Emilicom” SRL, s-a admis. S-a casat integral hotărârea din 06 iulie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, și s-a pronunțat o nouă hotărâre prin care: S-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de SC „Emilicom” SRL cu privire la încălcarea termenului rezonabil de examinare al cauzei și se constată încălcarea dreptului SC „Emilicom” SRL la judecarea în termen rezonabil al cauzei penale. S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul SC „Emilicom” SRL cu titlu de prejudiciu moral suma de 10000 de lei.

Pentru a decide astfel, instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în apelul declarat de SC „Emilicom” SRL, a constatat că aceasta urmează a fi casată

integral, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere parțială a cererii de chemare în judecată a SC „Emilicon” SRL, prin care se constată încălcarea dreptului SC „Emilicom” SRL la judecarea în termen rezonabil al cauzei penale și se încasează din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova prejudiciul moral în sumă de 10000 de lei, reieșind din următoarele considerente.

În susținerea soluției sale, instanța de apel s-a bazat pe prevederile art. 1 alin. (1) și (2), art. 2, art. 3 alin. (1) și (2), art. 4 alin. (1) - (3) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, precum și prevederile art. 19 alin.(1), art. 20 alin.(1) și (4) din Codul de procedură penală.

În sensul normelor enunțate, instanța de apel a reținut faptul că, pentru a determina dacă a fost sau nu respectată garanția termenului rezonabil trebuie să fie luate în considerare doar întârzierile imputabile Statului, care este responsabil de întârzieri cauzate de toate autoritățile sale administrative sau judiciare.

A mai conchis instanța de apel că, la aprecierea termenului rezonabil de examinare a cauzei urmează fi luate în considerare anumite criterii de apreciere și anume: complexitatea cauzei, se apreciază de asemenea după caz și individual; comportamentul părților care include aprecierea comportamentului reclamantului și a autorităților. Se va aprecia *bona/mala fides* a tuturor părților implicate în proces, inclusiv existența unor întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate; miza (interesul) pentru reclamant relevă importanța sau scopul pentru persoana care pretinde violarea dreptului său la un termen nerezonabil.

Cu referire la cerința SC „Emilicon” SRL privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale nr.X-XX/2016 (PIGD 23-1-1194-20072016) privind învinuirea lui Erineț Andrei, în comiterea infracțiunii prevăzute de art. XXX alin. (X), art. XX din Codul penal, instanța de apel a conchis că, cerințele reclamantului sunt întemeiate, reieșind din faptul că, termenul de examinare a cauzei penale nr. X-X/2016, cuprinde perioada începând cu 21 iulie 2016 și până la moment depunerii acțiunii se află pe rolul Judecătoriei Comrat, sediul Central, adică aproximativ 5 ani și 11 luni, iar pârâtul, contrar sarcinii pozitive de probațiune, nu a demonstrat că aceste motive îi sunt imputabile exclusiv reclamantului.

În altă ordine de idei, instanța de apel a reținut că, art. 6 § 1 din Convenție sub aspectul său penal, poate fi invocat numai de persoana căreia i s-a înaintat o acuzație. O excepție însă, constituie situația când victima unei infracțiuni pretinde durata nerezonabilă a procedurilor penale în legătură cu imposibilitatea soluționării aspectului civil, și anume examinarea excesiv de lungă a acțiunii sale civile în cadrul procedurilor penale.

La caz, instanța de apel a notat că, societatea - reclamanta în cadrul urmăririi penale a depus acțiunea civilă, iar, prin ordonanța din 04 iulie 2016, SC „Emilicon” SRL a fost recunoscută în calitate de parte civilă (f.d.111).

La acest segment, instanța de apel a ținut să remarce jurisprudența CtEDO, care statuează că, atunci când victima unei infracțiuni se constituie parte civilă în procesul penal, aceasta semnifică introducerea unei cereri în despăgubiri, chiar dacă ea nu a cerut în mod expres repararea prejudiciului suferit (cauza *Moreira de Azevedo vs Portugalia*, din 23 octombrie 1990, paragraf 67).

Astfel fiind, de la constituirea ca parte civilă până la încheierea procedurii penale,

aspectul civil rămâne strâns legat de desfășurarea procedurii penale (cauza Calvelli și Ciglio vs Italia din 17 ianuarie 2002 pct. 62).

În aceste circumstanțe, instanța de apel a relevat că, la caz, urmează a se accentua că, miza reclamantului în examinarea și soluționarea cât mai rapidă a cauzei penale nr. X-XX/2016 este una considerabilă, deoarece în cadrul procesului penal urmează a fi soluționată acțiunea civilă, valoarea căreia este estimată la suma de 224140,50 de lei cu titlu de prejudiciu material și suma de 146000 de euro, cu titlu de prejudiciu moral, iar ca efect al introducerii unei acțiuni civile împotriva lui Erineț Andrei, prin prisma Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, SC „Emilicon” SRL este în drept să înainteze acțiune în vederea reparării prejudiciului pentru neexaminarea în termen rezonabil a cauzei penale, acest drept fiindu-i garantat și prin prisma art. 6 § 1 al Convenției.

Prin urmare, instanța de apel a reținut că durata excesiv de mare a neexaminării cauzei încalcă cert dreptul reclamantului-apelant la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale, în particular a acțiunii civile ale acesteia și, în consecință, dreptul la un proces echitabil, garantat reclamantului atât de legislația națională pertinentă citată mai sus, cât și de normele internaționale.

Or, după cum menționează CtEDO în jurisprudența sa, latura civilă este strâns legată de cea penală, ca urmare, atât timp cât se tergiversează urmărirea penală, partea civilă nu-și poate revindeca dreptul în contextul laturii civile. Drept consecință, instanța de apel a notat că aceste constatări resping argumentul Ministerului Justiției al RM, cât și reținerea instanței de fond de respingere a acțiunii în acest sens.

La caz, instanța de apel a accentuat că, de fapt miza reclamantei SC „Emilicon” SRL în examinarea corectă și în termen a cauzei penale nr. X-XX/2016, este una foarte mare, în contextul intenției acestuia de a-și repara prejudiciul material și moral suportat ca urmare a acțiunilor pretins ilegale sesizate și examinate de instanța de judecată, nefiind stabilite careva indicii care ar arăta că termenul rezonabil ar fi fost încălcat din motive imputabile reclamantului.

Astfel, instanța de apel a notat că prin dobândirea calității de parte civilă în procesul penal, se are în vedere nu doar condamnarea penală a autorului infracțiunii ci și repararea prejudiciului pe care l-a suferit (cauza Moreira de Azevedo c. Portugaliei din 23 octombrie 1990, par. 67).

În particular, instanța de apel a reținut că, din numărul total de 40 de ședințe judiciare ce au fost stabilite în cadrul examinării cauzei penale nr. X-XX/2016, efectiv au fost lucrative doar 7 ședințe de judecată pe parcursul a circa 6 ani din momentul repartizării cauzei în cadrul instanței de judecată.

Instanța de apel a stabilit în ceea ce privește comportamentul reprezentantului părții civile SC „Emilicon” SRL că, doar două ședințe de judecată nu s-au desfășurat din cauza ultimului și anume – ședințele din 22 octombrie 2016 și din 11 iunie 2020.

În ceea ce ține de ședințele de judecată din 28 februarie 2019, din 23 ianuarie 2020, din 14 august 2020, din 05 noiembrie 2020, din 21 decembrie 2020, din 23 decembrie 2020, instanța de apel a accentuat că acestea nu pot fi imputate în exclusivitate reprezentantului reclamantului, în condițiile în care amânarea ședințelor date a fost imputată inclusiv și inculpatului, reprezentantului său, precum și procurorului care nu a reușit să asigure prezentarea martorilor în cadrul ședințelor de judecată.

De asemenea, instanța de apel a s-a stabilit că ședințele de judecată din 30 august 2016, din 17 ianuarie 2020, din 09 aprilie 2020, din 13 aprilie 2020 și din 15 noiembrie 2021, nu au avut loc din motive obiective.

În aceeași ordine de idei, în ceea ce vizează celelalte ședințe de judecată, instanța de apel a stabilit că amânările au fost generate în mare parte de acțiunile procurorului, care nu a reușit să asigure prezentarea martorilor aflați peste hotare, precum și de inculpatul care inițial nu s-a prezentat în ședința de judecată, ulterior fiind anunțat în căutare, precum și de reprezentantul inculpatului, care a depus multiple cereri de amânare.

Totodată, instanța de apel a considerat că urmează a se evidenția faptul că, prima instanță, a dispus amânarea ședințelor judiciare din 04 septembrie 2018, din 12 septembrie 2018 și din 13 septembrie 2018, iar ulterior a dispus contramandarea ședinței tocmai pentru data de 18 ianuarie 2019.

De asemenea, instanța de apel a constatat că ultima ședință în cauza respectivă a fost fixată pentru data de 15 noiembrie 2021, însă, aceasta nu a avut loc din motivul lipsei împuternicirilor judecătorului, iar ulterior, la data de 15 iunie 2022, cauza penală nr.X-XX/2016 (PIGD 23-1-1194-20072016) privind învinuirea lui Erineț Andrei în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (5), art. 320¹ din Codul penal, a fost repartizată altui judecător.

Mai mult ca atât, instanța a stabilit că în legătură cu faptul că, cauza penală nu putea fi examinată de către judecătorul suspendat, reprezentantul SC „Emilicon” SRL, avocatul Petru Coșleț a depus la adresa Judecătoriei Comrat, sediul Central mai multe cereri cu privire la accelerarea procedurii de examinare al cauzei, care s-au respins prin încheierile din 10 ianuarie 2022, din 18 ianuarie 2022 și din 26 ianuarie 2022 ale Judecătoriei Comrat, sediul Central.

În această ordine de idei, instanța de apel a stabilit indubitabil faptul că, la examinarea cauzei penale nr.X-XX/2016 (PIGD 23-1-1194-20072016) privind învinuirea lui Erineț Andrei în comiterea infracțiunii prevăzute de art. XX alin. (X), art. XX¹ din Codul penal, a fost încălcat cu desăvârșire termenul rezonabil de examinare a acesteia, fiind depășite toate criteriile de determinare a acestuia, în așa fel, pretenția reclamantului privind constatarea faptului încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei penale nr. 1-135/2016, fiind una întemeiată în acest sens și urmează a fi admisă. Or, la moment cauza se află în examinare, nefiind pronunțată nici o soluție pe caz.

Astfel, cu referire la solicitarea reclamantului SC „Emilicon” SRL privind încasarea prejudiciului moral, instanța de apel a relevat că potrivit art. 5 alin. (1) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

Din aceste motive, instanța de apel a constatat că, în speță, există temei legal pentru acordarea din contul statului în beneficiul SC „Emilicon” SRL a compensației prejudiciului moral, în condițiile instituite de Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 și apreciază ca fiind întemeiate argumentele reclamantului în acest sens.

Astfel, ținând cont de faptul că, s-a constatat neexaminarea în termen rezonabil a cauzei penale nr.X-XX/2016 (PIGD 23-1-1194-20072016) privind învinuirea lui Erineț Andrei, în comiterea infracțiunii prevăzute de art. XX alin. (X), art. XX¹ din Codul penal, și având în vedere că compensația pentru prejudiciul moral trebuie să fie suficientă, însă nu excesivă, instanța de apel a considerat că suma de 10000 de lei corespunde criteriilor indicate, încasarea unei sume mai mari fiind disproporționată în

raport cu încălcarea admisă și cu faptul că, însăși constatarea dreptului încălcat reprezintă, potrivit jurisprudenței CtEDO (cauza Amihalachioaie c. Moldovei) o satisfacție echitabilă a suferințelor morale, însă insuficientă în speță pentru a acoperi integral întinderea acestora.

Corespunzător, instanța de apel a considerat că, la aprecierea cuantumului prejudiciului moral, s-a ținut cont, în principal, de durata procedurii și de impactul pe care l-au avut aceste proceduri pentru partea reclamantă și de temeiul ce a generat prelungirea termenului de examinare a cauzei penale, or cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Respectiv, instanța de apel a constatat că pretențiile reclamantei SC „Emilicon” SRL, privind încasarea prejudiciului moral sunt fondate parțial, iar suma de 10000 de lei care urmează a fi încasată prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, cu titlu de prejudiciu moral cauzat în încălcării dreptului SC „Emilicon” SRL privind judecarea în termen rezonabil al cauzei penale, reprezintă o sumă care este una echitabilă, reală și corespunde suferințelor cauzate prin tergiversarea examinării cauzei penale, în care ultimul are calitate parte vătămată și parte civilă. Or, suma de 3000 de Euro pretinsă de către reclamanta SC „Emilicon” SRL, fiind exagerată.

Astfel, din considerentele menționate, instanța de apel a ajuns la concluzia de a admite apelul, de a casa integral hotărârea primei instanțe și de a pronunța o nouă hotărâre, prin care acțiunea depusă de SC „Emilicon” SRL împotriva Ministerului Justiției al RM, urmează a fi admisă parțial, prin care se constată încălcarea dreptului SC „Emilicom” SRL la judecarea în termen rezonabil al cauzei penale și se încasează din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM prejudiciul moral în sumă de 10000 de lei.

La 10 mai 2023, Ministerul Justiției al RM, a declarat recurs împotriva deciziei din 08 februarie 2023, solicitând casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi decizii prin care să fie menținută hotărârea din 06 iulie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În susținerea recursului s-au indicat motivele de drept și de fapt invocate pe parcursul examinării cauzei în prima instanță cât și instanța de apel, suplimentar invocându-se că, instanța de apel în mod evaziv a apreciat raportul motivat, nefiind examinat în mod just aspectele relevate în acest sens, în condițiile în care, din conținutul raportului se observă faptul că durata de timp a examinării cauzei nu a fost viciată din culpa instanțelor, cât și nemijlocit că prezentul intimat nu reprezintă persoana acuzată în respectivul proces.

Suplimentar a menționat că rezonabilitatea duratei procedurilor urma a fi apreciată de către instanță în lumina tuturor circumstanțelor cauzei respective, ci nu printr-o apreciere generalistă, deoarece fiecare cauză manifestă un anumit specific. Dispunerea amânărilor în cauza supusă controlului, nu poate fi apreciată de către prezentele instanțe drept tergiversări, în lipsa unei descifrării a pertinentei tuturor temeiurilor, circumstanțelor și a cererilor respective de amânare. Or, cererea de amânare a ședinței necesită în mod expres a fi una motivată, fapt și pentru care se dispune întreruperea ședinței de judecată.

Astfel, la caz, a considerat că nu au fost identificate dispuneri nejustificare de amânări, fapt și pentru care instanța de apel nici nu a combătut și elucidat ansamblul

amânărilor dispuse de către instanțe. Or, respectarea întocmai a procedurii din partea instanțelor de judecată naționale, cu asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, nu poate fi privită drept „tergiversare a examinării cauzei”, motiv din care considerăm pripită poziția instanței de apel, cât și a instanței de fond.

Prin urmare, a susținut că, justetea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei și cu referire la următoarele criterii de apreciere: complexitatea cauzei, comportamentul părților, care include aprecierea comportamentului reclamantului și a autorităților și miza (interesul) pentru reclamant

Subsecvent, a menționat că instanțele de judecată au interpretat eronat normele materiale privind necesitatea expresă de acordare a unei satisfacții pecuniare, pe când aceasta nu constituie o regulă generală, ci nemijlocit o excepție de la această regulă. Or, art. 5 din Legea nr. 87 din 24 aprilie 2011, prevede expres că, la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată poate decide simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral. Contrar soluției instanței de apel, privind imperativitatea acordării unor despăgubiri pecuniare, putem remarca doar eventualitatea oportunității simplei constatări a încălcării dreptului intimatului la judecarea cauzei în termen rezonabil.

Prin urmare, reieșind din circumstanțele cauzei și de comportamentul participanților, consideră că poziția Curții de Apel Chișinău a fost una eronată și motivată superficial. Iar, instanța de judecată nu trebuie să-și formeze o idee preconcepută conform căreia orice acțiune înaintată în ordinea Legii nr. 87 din 24 aprilie 2011, presupune din start o încălcare a unui termen rezonabil și pe cale de consecință - implică în mod obligatoriu și necesitatea de acordare a unei satisfacții pecuniare. Or, era necesar de a elucida toate circumstanțele cauzei, de a constata dacă a existat cu adevărat o încălcare a prevederilor legale și de a se stabili prin probe concludente dacă a existat în mod veridic un prejudiciu.

La 29 mai 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d.150), SC „Emilicon” SRL, reprezentată de avocatul Petru Coșleț, a declarat recurs împotriva deciziei din 08 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei instanței de apel cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În susținerea recursului s-au indicat motivele de drept și de fapt invocate pe parcursul examinării cauzei în prima instanță cât și instanța de apel, suplimentar invocându-se că, instanța de apel nu a indicat în motivare deciziei adoptate din care criterii a reieșit suma de 10000 de lei (echivalentul a aproximativ 500 EURO) este echitabilă pentru încălcarea dreptului la examinarea acțiunii civile în cadrul dosarului penal termen rezonabil o perioadă mai mare de 8 ani de zile.

Suplimentar a menționat că, acțiunea civilă depusă de către recurentă nu s-a examinat o perioadă mai mare de 8 ani de zile, astfel, înmulțind 600 EURO la 8 ani de zile, se obține suma de 4800 EURO, pe când, reclamanta/apelanta a solicitat încasarea cu titlu de prejudiciu moral doar a sumei de 3 000 EURO, care ar compensa prejudiciul moral doar pentru încălcarea termenului rezonabil pentru o perioadă de 8 ani de zile.

A mai susținut că, la examinarea cauzei, instanța de apel „nu a auzit recurentă”, deoarece în motivarea deciziei din 08 februarie 2023, nu a argumentat nici într-un mod, din care motive suma de 10000 de lei cu titlu de prejudiciu moral pentru încălcarea

dreptului la examinarea acțiunii civile în cadrul dosarului penal o perioadă de aproape 8 ani de zile, este echitabilă.

Prin urmare, consideră că, la adoptarea deciziei, instanța de apel a încălcat grav dreptul recurrenței la un proces echitabil garantat de Articolului 6 § 1 al Convenției.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei în ședință publică la 08 februarie 2023.

Totodată, potrivit scrisorii de expediere a actului judecătoresc nr.4992 (f.d. 136), la 10 mai 2023, Curtea de Apel Chișinău a expediat părților, prin intermediul oficiului poștal, copia deciziei integrale din 08 februarie 2023, însă, date privind recepționarea acestora lipsesc la dosar.

Astfel, recursul declarat de 10 mai 2023, Ministerul Justiției al RM, precum și recursul declarat la 29 mai 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d.150), de SC „Emilicon” SRL, reprezentată de avocatul Petru Coșleț, împotriva deciziei din 08 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, se consideră depuse în termenul stabilit de lege.

La 10 iulie 2023, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul oficiului poștal, a expediat în adresa SC „Emilicon” SRL, copia recursului declarat de către Ministerul Justiției al RM, iar în adresa Ministerului Justiției al RM, copia recursului declarat de către SC „Emilicon” SRL, reprezentată de avocatul Petru Coșleț, împotriva deciziei din 08 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f.d.187).

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Recursurile declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de către SC „Emilicon” SRL, reprezentată de avocatul Petru Coșleț, au fost depuse până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 și vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursurilor.

Examinând admisibilitatea recursurilor, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la art. 440 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Ministerul

Justiției al Republicii Moldova și de SC „Emilicon” SRL, reprezentată de avocatul Petru Coșleț, sunt inadmisibile, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, 12 iulie 2023, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Aliniatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că, examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data declarării recursului.

Din analiza recursurilor declarate rezultă că, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și SC „Emilicon” SRL, reprezentată de avocatul Petru Coșleț, au invocat temei de admisibilitate prevederile art. 432 alin. (2) lit. c) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data de 10 mai 2023 și 29 mai 2023.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, reținând că recurenții au făcut trimitere la temeiul de drept prevăzut de art. 432 alin. (2) lit. c) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursurilor, normă citată supra, nu a stabilit interpretarea în mod eronat a legii de către instanța judecătorească.

În context, Completul de judecată constată că, argumentele invocate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de către SC „Emilicon” SRL, reprezentată de avocatul Petru Coșleț, în cererile de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, motivele recursurilor sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurenților decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că

instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din conținutul cererilor de recurs declarate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de către SC „Emilicon” SRL, reprezentată de avocatul Petru Coșleț, nu rezultă că, instanța de apel a apreciat arbitrar probele.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, p.38, cauza Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (cauza Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (cauza Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (cauza Helmers c. Suediei, 09 octombrie 1991).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Din considerentele redade, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursurile declarate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de către SC „Emilicon” SRL, reprezentată de avocatul Petru Coșleț, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art.433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, art.440 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursurile declarate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de către Societatea Comercială „Emilicon” Societate cu Răspundere Limitată, reprezentată de avocatul Petru Coșleț, se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi